

WERK AAN DE WINKEL

Verkiezingsprogramma
Reddit Model Tweede Kamer

Inhoud

Voorwoord	3
Economie, werk en inkomen	4
Veiligheid en justitie	7
Immigratie	10
Defensie	12
Buitenland en Europese Unie	14
Milieu, energie en grondstoffen	17
Vervoer en infrastructuur	20
Wonen	23
Volksgezondheid	25
Onderwijs en wetenschap	27
Maatschappij, overheid en cultuur	29

Voorwoord

Nederlanders!

Nadat de Nederlandse staat een crisis van jewelste meemaakte waarbij wolven in schaapskleren bijna de Nederlandse constitutionele monarchie en democratie hebben verwoest kwam er een periode van orde en balans: het tweede kabinet Vylander. De meeste Nederlanders weten nog goed hoe het eerste kabinet Vylander ging, een barmhartige samenwerking op links en rechts om Nederland voor het eerst in tijden weer een begroting te geven. Dat is ons toen gelukt. Het tweede kabinet Vylander wilde dit graag weer doen, want zoals de VVD zei tijdens de verkiezingen “er is werk aan de winkel!” Wij hebben hard gewerkt samen met D66, GROEN en de ChristenUnie. Toch hebben wij in de korte periode voor de verkiezingen van 8 april ons werk niet af kunnen maken. Dit betreurt ons maar toch strijden wij door. Voor een eerlijk Nederland, voor een vrij Nederland, voor een financieel gezond Nederland. Een Nederland voor u, uw familie, uw vrienden, uw burens en alle andere mensen.

Geloof u in deze waarden? Geloof u erin dat wij samen Nederland nog mooier kunnen maken? Stem dan 8 april op de VVD, want er blijft werk aan de winkel.

Laat Vylander zijn werk afmaken!

Namens onze kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezingen,

/u/Vylander

/u/Akuran

/u/LTlstarcraft

/u/AnnaOurLittleAlice

/u/-__-__

/u/alpha_c

/u/jespertjee

/u/sabasNL

/u/SprUtch

Economie, werk en inkomen

Een sterke economie is van oudsher een topprioriteit voor de VVD. Wij willen dat zoveel mogelijk Nederlanders aan het werk zijn. Want een baan is de beste manier om jezelf te ontplooiën en om je leven te leiden zoals jij dat wil. Daarbij gunnen wij het iedere hardwerkende Nederlander dat zij zoveel mogelijk de vruchten van hun arbeid in eigen zak kunnen houden. Om deze banen te creëren en te behouden is het essentieel dat de overheid ondernemers zo min mogelijk in de weg moet zitten met lasten- en regeldruk. Maar ondernemend Nederland is niet alleen onze banenmotor, zij zorgen ook voor innovatieve nieuwe producten en technologieën, die ons steeds meer gemak in het dagelijks leven brengen en ons efficiënter laten werken.

- Op dit moment wordt er binnen het huidige belasting- en toeslagenstelsel nog veel te veel geld onnodig rondgepompt. Dit kan veel slimmer aangepakt worden. De VVD wil toewerken naar een sterk vereenvoudigd stelsel gebaseerd op de aanbevelingen van de Commissie Van Dijkhuizen (2012). Veel toeslagen kunnen verdwijnen of samengebracht worden in één geïntegreerde huishoudentoeslag. De inkomstenbelasting kan vormgegeven worden in een stelsel bestaande uit twee tarieven van 37% en 49%. Gerichte aanpassingen van de arbeidskorting, de algemene heffingskorting en het kindgebonden budget moeten de arbeidsparticipatie bevorderen.
- De VVD wil dat iedereen individueel voor zijn pensioen moet kunnen sparen, waarbij je zelf bepaalt waar je je pensioen onderbrengt in plaats van dat werkgevers dat voor je doen. Zo behoud je inzicht en regie over je opgebouwde pensioen en wat je uiteindelijk krijgt uitgekeerd. Daarbij blijft het mogelijk om dat potje collectief te beheren, zodat risico's gedeeld kunnen worden en je zelf geen ingewikkelde beleggingskeuzes hoeft te maken. Ten slotte moet het mogelijk zijn om een deel van je pensioen bij het begin van je pensionering in één keer op te nemen, bijvoorbeeld om je hypotheek af te lossen.
- In de Ease of Doing Business Index van de Wereldbank, die onder andere de regeldruk in het bedrijfsleven meet, is Nederland inmiddels afgezakt naar de 28e plaats, onder menig ander Europees land. De VVD stelt een algehele versimpeling en verlichting van de regelgeving voor ondernemers voor, zodat onze concurrentiepositie verbetert, ons groeipotentieel maximaal benut wordt, en ondernemers zich vooral bezig kunnen houden met ondernemen.
- Nieuwe regels en extra lasten voor ondernemingen zijn om dezelfde redenen ongewenst. Zo zal de VVD zich bijvoorbeeld verzetten tegen pogingen om een financiële transactiebelasting (FTT) in te voeren. Dit geldt des te meer voor transnationale wetgeving: Nederland hoort namelijk zelf te beslissen over ons eigen vestigings- en investeringsklimaat.
- In de snel veranderende wereld van vandaag is 'een leven lang leren' onontbeerlijk geworden. Bij- en omscholing verdient daarom meer aandacht. Zo zouden beloningsafspraken in CAO's evenzeer gekoppeld moeten kunnen zijn aan scholing en ontwikkeling, en dus niet alleen het aantal dienstjaren. Werkzoekenden zouden tijdelijk ontheven moeten worden van sollicitatieplicht als zij een specifieke opleiding gaan volgen die hen klaarstoomt voor een nieuwe baan.

- Vroeger was de man in het gezin de kostwinner en had de vrouw zijn financiële steun na een scheiding dus hard nodig. Tegenwoordig zijn vrouwen zelfstandiger. Wij willen dan ook dat de wet met de tijd meegaat en vinden dat er na een scheiding minder lang partneralimentatie hoeft te worden betaald. De helft van het aantal jaren dat het huwelijk heeft geduurd met een maximum van vijf jaar. Verlaging van de partneralimentatie stimuleert de ontvanger om na de echtscheiding zelf aan het werk te gaan.
- Elk Nederlands bedrijf met 50 of meer werknemers is wettelijk verplicht een ondernemingsraad (OR) te hebben om medezeggenschap te waarborgen. Maar sommige bedrijven kampen met een gebrek aan animo, of hebben al een eigen, functionerende vorm van inspraak. Wat ons betreft moet het met name voor kleinere bedrijven makkelijker worden om ontheffing aan te vragen. Ook moeten alternatieve inspraakvormen toegestaan worden, uiteraard wel getoetst aan de geest van de wet.
- De onduidelijkheden door de gemengde BTW-tarieven die de horeca momenteel moet rekenen worden weggenomen door uniform het hoge tarief te laten gelden. De opbrengsten hiervan laten wij terugvloeien naar algemene lastenverlagingen, en gericht beleid ten bate van de horecasector, zoals verlichting van de forse regeldruk en het breken van de grip die brouwerijen momenteel over vele etablissementen hebben.

Veiligheid en justitie

Zonder veiligheid geen vrijheid. Waar het thema veiligheid voorheen vooral ging over het weren van inbrekers uit je huis, zijn er tegenwoordig ook zorgen over extremisme, terrorisme, en cybercrime. Deze nieuwe ontwikkelingen vergen een passend antwoord. Maar de taken van politie, justitie en inlichtingendiensten zijn in essentie nog steeds dezelfde. Daders moeten opgespoord worden, navenant gestraft worden, maar er moet ook zorg uitgaan naar preventie en dat daders niet nog eens in de fout gaan.

- Criminaliteit begint vaak kleinschalig. Van kleine diefstallen en vernielingen groeit het door naar zwaardere criminaliteit, zoals overvallen, inbraken en soms zelfs liquidaties in de buurt. De wijkagent is de oren en ogen in de buurt, bijvoorbeeld bij het tijdig herkennen van radicalisering. Wij willen daarom investeren in (meer) wijkagenten. Tegelijkertijd verdienen initiatieven zoals buurtapps, wijkpreventieteams en burgerfora alle steun. Buurtbewoners kunnen samen met politie en gemeente verloedering tijdig signaleren en aanpakken, zodat het veiligheidsgevoel in de buurt toeneemt.
- Criminelen worden nu automatisch vrijgelaten als ze tweederde van hun straf hebben uitgezeten. Wij vinden dat je die vervroegde invrijheidsstelling moet verdienen met goed gedrag. Want wie zich niet goed gedraagt in de gevangenis, is duidelijk nog niet klaar voor een terugkeer naar de maatschappij.
- Voor de maatschappij is het van groot belang dat wordt voorkomen dat criminelen na hun gevangenisstraf niet weer de fout in gaan. Een baan geeft daarop de beste kans. Daarom willen wij dat gevangenen een gerichte vakopleiding kunnen volgen en verplicht moeten werken in de gevangenis. Dit vergroot de kansen op de arbeidsmarkt na hun vrijlating.
- De VVD is van mening dat Nederlandse staatsburgers die afreizen naar Syrië, Libië, of andere conflictgebieden om organisaties zoals IS te ondersteunen in hun terroristische activiteiten bij terugkeer naar Nederland vervolgd moeten worden. In geval van een dubbel paspoort moet het Nederlandse staatsburgerschap ontnomen worden.
- We leven in een tijdperk waarin overheden, bedrijven en digitale diensten *en masse* persoonsgegevens verzamelen en opslaan. Wij vinden dat niemand iets te maken heeft met jouw privéleven tenzij je daar uitdrukkelijk zelf mee akkoord gaat. Daarom moeten ten aller tijde heldere richtlijnen bestaan die misbruik van deze gegevens voorkomt. Alleen in zeer zwaarwegende gevallen, zoals bij gerichte opsporingsactiviteiten en operaties van inlichtingendiensten, kan het zijn dat privacy even pas op de plaats moet maken. Oproepen van veiligheidsdiensten om encryptie van bijvoorbeeld berichtendiensten te beperken steunen wij niet.
- Ook criminelen gaan met hun tijd mee: steeds meer misdaad vindt plaats via internet. Onze veiligheidsapparaten mogen niet achterblijven en moeten daarom adequaat uitgerust zijn om cybercrime te bestrijden. Ook is er een taak weggelegd voor de overheid om haar

computer-systemen zo goed mogelijk te beveiligen. Een grootschalige cyberaanval kan namelijk catastrofaal uitpakken. Wat ons betreft wordt hier extra geld voor uitgetrokken.

- De VVD pleit voor de oprichting van een Benelux Intelligence Community naar Amerikaans voorbeeld. Deze 'gemeenschap' fungeert als een kader voor de diverse onafhankelijke, nationale inlichtingendiensten, waarbinnen informatie met een minimum aan bureaucratie gedeeld kan worden. Hiermee kunnen de gezamenlijke veiligheidsbelangen nog beter gediend worden.
- De VVD is voorstander van het liberaliseren van de kansspelenmarkt. Het restrictieve beleid speelt illegale aanbieders in de kaart, met alle misstanden van dien. Wij kunnen hen de wind uit de zeilen nemen door meer partijen toe te laten op een goed gereguleerde markt, met de nodige aandacht voor verslavingspreventie (bijvoorbeeld door een verplichte bijdrage aan voorlichtingscampagnes). In de nieuwe situatie is er geen goede reden om Holland Casino in eigendom van de overheid te houden, en kan wat ons betreft geprivatiseerd of verkocht worden.

Immigratie

Tot voor kort zette een grote migratiegolf Europa op zijn kop. Hoewel de situatie door internationale afspraken inmiddels redelijk onder controle is gekomen, worden we nog geregeld geconfronteerd met mensonterende taferelen. We moeten niet de illusie hebben dat dit slechts een tijdelijk probleem is. De wereldbevolking blijft voorlopig nog gestaag toenemen, met de grootste groei in ontwikkelingslanden niet ver van de Europese buitengrenzen. Nederland zal als welvarend en sociaal land een aantrekkelijke bestemming blijven en zal daar dus op voorbereid moeten zijn. Het draagvlak in de maatschappij en de potentiële druk op ons sociaal stelsel maken dat we maar een beperkt aantal mensen een echte toekomst kunnen bieden. Beperkende maatregelen blijven dus nodig.

- Mensen die gewapende conflicten en onderdrukking ontvluchten hebben recht op een veilig heenkomen, maar dat hoeft niet per definitie in Europa te zijn. Daarom moeten we zorgen voor voldoende opvang in de regio zelf, waar Nederland en Europa desnoods zelf aan meebetalen. Wij willen namelijk niet langer machteloos toekijken hoe mensen dagelijks verdrinken in de Middellandse Zee, of een karig bestaan leiden in geïmproviseerde kampen. Mensensmokkelaars snijden we hiermee ook de pas af.
- We maken een onderscheid tussen vluchtelingen wier lijf en leden gevaar lopen, en economische migranten die vanuit nominaal veilige landen naar ons land komen in de hoop op een welvarender bestaan. Hoezeer wij ook sympathiseren met hun wens om een beter bestaan op te kunnen bouwen, we moeten ook constateren dat het gros van deze laatste groep door ondermaatse educatie en taalbarrières niet aan de bak komen in ons land, waardoor zij langdurig een beroep zullen moeten doen op onze welvaartsstaat. Het is dan ook beter dat wij deze mensen niet toelaten. Voor ons is het een blok aan ons been, de thuislanden leveren talent en mankracht in, en voor de mensen zelf zou een verblijf in ons land op een teleurstelling uitdraaien.
- De VVD kiest voor kleinschalige opvang om de maatschappelijke impact van immigratie te beperken, en zodoende het lokale draagvlak te vergroten. Verder geloven wij dat een menselijke maat de integratie van nieuwkomers vergemakkelijkt. In dat kader moet de rijksoverheid ook initiatieven voor werkverschaffing (betaald dan wel vrijwillig) in en rond AZC's ondersteunen.
- Uitgeprocedeerde asielzoekers moeten zo snel mogelijk terugkeren naar hun land van herkomst. De realiteit leert echter dat niet alle landen ook daadwerkelijk hun onderdanen terug willen nemen. Daarom willen wij medewerking hieraan mee gaan wegen in het afsluiten van akkoorden over ontwikkelingshulp, handelsrelaties en andere verdragen. Indien nodig doen we dit in EU-verband.
- Immigratie hoeft niet in alle opzichten een blok aan ons been te zijn. Vele sectoren in het bedrijfsleven zitten te springen om vaardige, goed opgeleide krachten. Wij pleiten er dan ook

voor snelle en eenvoudige procedures voor bedrijven om toptalenten naar Nederland te halen. Voor getalenteerde studenten die in Nederland hun opleiding of master volgen moet het aantrekkelijker worden om na voltooiing hiervan zich voor langere termijn in ons land te vestigen.

Defensie

Na het einde van de Koude Oorlog dachten we even dat de liberale democratie definitief het pleit had beslecht. In sommige kringen werd al gesproken over het aanstaande 'einde van de geschiedenis'. Niets bleek minder waar: de internationale machtsverhoudingen werden alleen maar complexer, nieuwe tegenstanders ontpopten zich. Extremistische bewegingen zoals Islamitische Staat zaaien wereldwijd terreur, tot in onze buurlanden aan toe. Aan de Europese oostgrenzen roert zich een zelfbewust en expansionistisch Rusland. Het blijft dus zaak voor Nederland en bondgenoten om geloofwaardige defensieve en offensieve capaciteiten te behouden.

- Het Nederlandse defensieapparaat staat voor een veelheid aan taken en dreigingen. Denk aan het uitvoeren van vredesmissies, de veiligheidssituatie aan de Europese oostgrenzen, instabiliteit in Noord-Afrika en het Midden-Oosten, het onberekenbare Venezuela op een steenworp van de Caribische Nederlanden. Onze strijdkrachten moet dan ook veelzijdig uitgerust zijn en flexibel ingezet kunnen worden. Specialisatie achten wij niet wenselijk. Voorgaande kabinetten hebben al flink geïnvesteerd in defensie, deze uitgaven moeten op niveau blijven. Het streefgetal is ten minste de NAVO-norm van 2% van het bruto binnenlands product.
- Nederland heeft als soeverein land het laatste woord over hoe en waar we onze strijdkrachten inzetten. We komen onze NAVO-verplichtingen na om bij te dragen aan de gezamenlijke verdediging, maar Defensie is ook een instrument voor het uitvoeren van ons eigen buitenlandbeleid. Missies worden idealiter gesteund door een resolutie van de VN Veiligheidsraad, maar in het internationale politieke krachtenveld is dat niet altijd haalbaar. In sommige gevallen kan het legitiem zijn om zo'n mandaat niet af te wachten.
- Samenwerking met andere landen moeten we niet laten wanneer daarmee wederzijdse voordelen kunnen worden behaald. Wij geloven echter niet in de wenselijkheid of haalbaarheid van een Europees leger. Onze gezamenlijke veiligheidsbelangen worden voldoende gediend door de NAVO en afspraken binnen de EU.
- Computernetwerken zijn het nieuwe slagveld van de 21^e eeuw. Defensie moet meegaan (en bij voorkeur voorop lopen) in de ontwikkeling van cybercapaciteiten, zowel in offensief als defensief opzicht. Wij willen hier extra in investeren. Onze ICT-sector moet hier nauw bij betrokken worden.

Buitenland en Europese Unie

Nederlanders hebben al eeuwenlang een open houding naar het buitenland. Dit heeft ons handelsrelaties en bondgenoten opgeleverd, en daarmee welvaart, stabiliteit en veiligheid. Deze relaties moeten we blijven cultiveren. Tegelijkertijd is de wereld continu in beweging. Machtsverhoudingen verschuiven en daarmee ook de kansen en bedreigingen waarmee we worden geconfronteerd. Door samen te werken binnen organisaties zoals de EU, VN, NAVO en OVSE dienen we niet alleen de Nederlandse belangen, maar dragen we ook bij aan de internationale rechtsorde.

- We hebben er baat bij dat ons bedrijfsleven gemakkelijk zaken over de grens kan doen. Dit levert werkgelegenheid en welvaart op voor ons land. Om vrijhandel te bevorderen steunt de VVD het afsluiten van handelsverdragen door de Nederlandse regering en via de Europese Unie. Protectionisme wijzen wij af, zowel in nationaal als EU-verband.
- De Nederlandse belangen zijn gediend bij rust en stabiliteit over de grenzen. Vanuit onze liberale principes ondersteunen wij dan ook van harte beleid dat erop gericht is om democratie en mensenrechten wereldwijd te bevorderen. Maar bij het veiligstellen van strategische belangen hebben we niet altijd een keuze. Dan moet het resultaat voorop staan en moeten we niet schuwen zaken te doen met minder democratische regimes.
- Lidstaten die met onverstandig beleid de stabiliteit van de Euro in gevaar brengen moeten alleen nog maar onder voorwaarde van afdwingbare structurele hervormingen aanspraak kunnen maken op bail-outs. Mocht dit niet tot verbetering leiden, dan moet het op gecontroleerde wijze uit de Eurozone zetten van dergelijke landen op tafel komen.
- De Europese samenwerking oefent al decennia lang een positieve invloed uit op de politieke stabiliteit van het Europese continent. Wel willen wij er voor waken dat de Nederlandse soevereiniteit niet in het geding komt door onnodig bevoegdheden over te dragen aan de EU, of op termijn zelfs in een federale constructie gerommeld te worden. Opt-outs, zoals het Verenigd Koninkrijk en Denemarken momenteel al hebben, moeten een optie zijn bij verregaande nieuwe verdragen.
- Ook in Europa moet de overheid klein, zuinig en efficiënt zijn. De Europese Unie richt zich wat ons betreft op belangrijke, grensoverschrijdende kerntaken: interne markt en mededinging, milieu, handelspolitiek, migratie, en handhaving van mensenrechten en democratie. Hierbij moet tevens bekeken worden of we niet van een flink aantal agentschappen af kunnen. Ook moet het geldverslindende pendelen van het Europees Parlement tussen Brussel en Straatsburg zo snel mogelijk beëindigd worden.
- Uitbreiding van de EU mag geen doel op zich zijn. Er zijn landen toegetreden waarvan afgevraagd mag worden of ze er wel echt klaar voor waren. Noodzakelijke hervormingen worden vaak (te) traag doorgevoerd, terwijl de Commissie te weinig doet, of kan doen, om op te treden. Het overgrote deel van de lidstaten is tegenwoordig netto-ontvanger. De criteria voor toetreding moeten zonder uitzondering streng worden toegepast, en er mag best bekeken worden of ze niet nog verder verscherpt moeten worden. Daarnaast moeten we per geval overwegen of ook Europa zelf wel klaar is voor een uitbreiding.

- De VVD is van mening dat hulp aan ontwikkelingslanden er vooral op gericht moet zijn om hen op termijn op eigen benen te laten staan. Onze uitgaven moeten daarom in principe beperkt blijven tot noodhulp en kennisoverdracht (denk bijvoorbeeld aan landbouw, ziektebestrijding, waterbeheer, opbouw instituties), en alleen als er voldoende zicht is op juiste besteding van de middelen. Rechtstreekse budgettaire ondersteuning moet hier geen onderdeel van zijn.

Milieu, energie en grondstoffen

We ontkomen niet aan een ingrijpende vergroening van onze economie en samenleving. Nog los van het CO₂-vraagstuk spelen hierbij factoren mee zoals afhankelijkheid van dubieuze regimes en het teruglopen van de winbare voorraden fossiele brandstoffen. De VVD wil echter dat de transitie in een verantwoord tempo uitgevoerd wordt. Burgers, bedrijven en overheid mogen niet opgezadeld worden met een torenhoge rekening, en de betrouwbaarheid van de energielevering moet gegarandeerd blijven. De VVD heeft een nadrukkelijke voorkeur voor het faciliteren van innovatie en technologie boven gelddruk en ecotaksen.

- CO₂ trekt zich niets aan van landsgrenzen. Beperking van de uitstoot moet dan ook via internationale afspraken geregeld worden. Deze zijn het uitgangspunt van het Nederlands beleid. Het onszelf opleggen van extra beperkingen heeft een verwaarloosbaar nut aangezien Nederland maar 0,4% van de wereldwijde emissies bijdraagt. Bovendien schaadt het onze concurrentiepositie.
- Diversificatie van de energiemix is een goed streven, maar moet wel gebaseerd zijn op de daadwerkelijke noden, niet louter op goede bedoelingen. Er wordt flink geïnvesteerd in wind- en zonne-energie, maar dit zijn inherent variabele energiebronnen en dus ongeschikt om de basislast te dragen. Zij kunnen dus louter een aanvulling zijn bovenop andere opwekkingsmethoden. Rijk en lagere overheden moeten op die basis kritisch beoordelen of participatie in nieuwe projecten wel zinrijk is.
- Kolencentrales leveren een buitenproportionele bijdrage aan de CO₂-uitstoot en luchtvervuiling, terwijl er inmiddels veel efficiëntere en schonere manieren zijn om de benodigde basislast op te wekken. Het energiebeleid moet erop gericht zijn om alle nog in bedrijf zijnde kolencentrales voor 2030 te vervangen door schonere alternatieven.
- De VVD wil op termijn een uitbreiding van het aandeel kernenergie in ons opwekkingspotentieel. We hebben immers te maken met een zeer efficiënte, stabiele en CO₂-arme energiebron, waarbij vroegere bezwaren zoals veiligheid en afval steeds minder relevant zijn. Zeker als we kijken naar innovatieve nieuwe technieken zoals de thoriumcyclus en gesmoltenzoutreactoren. Om dit te bereiken willen we het makkelijker maken voor energiebedrijven –ook buitenlandse – om te investeren in nieuwe kerncentrales, bijvoorbeeld door regelgeving te vereenvoudigen.
- De gasvoorraden in Noord-Nederland zijn al decennialang van belang voor ons land door de inkomsten die zij genereren, en de onafhankelijkheid die zij ons bieden ten opzichte van bijvoorbeeld de Russische staatsbedrijven. Ook is een zeer groot deel van onze woningen (en ook in België) ingericht op de specifieke samenstelling van het Groningse gas. Een ombouwoperatie zou langdurig, kostbaar en grootschalig zijn. We kunnen dus niet plotsklaps besluiten om te stoppen met de winning. De regio compenseren wij via het Gasfonds (Wet-Vylander), waarmee een aanzienlijk deel van de gasbaten wordt geïnvesteerd in de

regionale economie, innovatie, en schadevergoeding. Wat ons betreft gaan we hiermee door, desnoods met een verlaagd productiepeil als onafhankelijk onderzoek dat noodzakelijk acht.

- Zolang we nog niet volledig zonder fossiele brandstoffen kunnen moeten we het benutten van nieuwe gaswinningslocaties niet bij voorbaat uit de weg gaan. Als op milieuvriendelijke manier en met een minimum aan overlast gas kan worden gewonnen bijvoorbeeld in de Waddenzee, of schaliegas in andere delen van het land, dan moet dat mogelijk zijn.
- Hoe druk Nederland ook is, we kunnen hier genieten van prachtige natuur. De unieke gebieden die ons land rijk is verdienen onze bescherming. Tegelijkertijd hebben gemeenten te voldoen aan woon-, werk- en verkeersbehoeftes. De VVD staat voor een pragmatisch beleid waar *case by case* de ruimtelijke behoeftes afgewogen worden, zodat open landschappen zoveel mogelijk behouden blijven, maar ook natuurlijke groei van steden en dorpen niet onnodig belemmerd wordt.

Vervoer en infrastructuur

Er kan nooit genoeg aandacht aan mobiliteit besteed worden. Kwalitatief hoogstaande infrastructuur garandeert ieders vrijheid om te gaan en staan waar hij of zij wil. Dagelijks verplaatsen we ons tussen huis en werk of school, en worden enorme hoeveelheden aan goederen naar hun plaats van bestemming vervoerd. We willen allemaal dat dit kan met zo min mogelijk oponthoud. Daarom blijven we knelpunten in het wegennetwerk aanpakken, zorgen we voor betrouwbaar openbaar vervoer, en voorzien we in de behoeftes van onze mainports. Dit alles moet wel goed ingepast worden in de leefomgeving.

- Waar bevolking en bedrijvigheid groeien neemt de verkeersdruk toe, en ontstaan er onvermijdelijk files en vertragingen. Deze zijn een grote kostenpost voor ondernemend Nederland en een niet aflatende bron van ergenis voor reizigers. Er blijft dus een noodzaak bestaan voor nieuwe verkeersverbindingen, het aanpakken van knelpunten, en/of uitbreiding van bestaande capaciteit. Hiervoor moet het infrastructuurfonds ook na 2030 verlengd worden. Nieuwe infraprojecten worden gerealiseerd met het oog op de innovaties van de toekomst.
- Nederland mag zich gelukkig prijzen met de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en de haven van Rotterdam binnen onze landsgrenzen: twee belangrijke knooppunten in het internationale transport van personen en goederen. Beide mainports zijn essentiële pijlers onder onze economie. Zij moeten dan ook de ruimte hebben om de internationale concurrentie aan te kunnen blijven gaan. Daar waar de noodzaak voor uitbreiding aanwezig is of ontstaat moeten overheden dit zoveel mogelijk faciliteren.
- Vanuit milieuoogpunt is het logisch dat openbaar vervoer de nodige aandacht krijgt. Ook wij willen hierin blijven investeren. Maar dat neemt niet weg dat op de meeste routes de auto nog altijd het snelste en meest flexibele vervoermiddel is. Daarnaast moet iedereen uit principe gewoon de vrijheid hebben om het best passende vervoersmiddel te kiezen. De VVD vindt traditiegetrouw dan ook dat de heilige koe geen melkkoe mag zijn. De motorrijtuigenbelasting mag niet verder omhoog, en de BPM kan verlaagd worden.
- Tegelijkertijd kunnen we – zeker over langere afstanden – het vervoer per spoor aantrekkelijker maken door het huidige netwerk geschikt te maken voor hogere snelheden. We intensiveren de modernisering van de signalerings- en treinbeïnvloedingssystemen, zodat op meer intercitytrajecten 160 km/u behaald kan worden.
- De VVD is voor de verdere uitbreiding van de 130 kilometerzones op het Nederlandse snelwegen-net. Op geschikte trajecten en/of tijdstippen is wat ons betreft zelfs een maximumsnelheid van 140 km/u niet uit den boze.
- Uit steeds meer onderzoeken blijkt dat het nut van milieuzones in diverse steden twijfelachtig is. Daar waar metingen geen milieuvoordelen uitwijzen moeten deze zones opgeheven worden. Het instellen van nieuwe zones moet vooraf gelegitimeerd worden door een duidelijke, uitvoerige effectrapportage.

- Verschillende internationale bedrijven zijn al vergevorderd met de ontwikkeling van zelfrijdende auto's. Deze technologie heeft grote potentie om de verkeersveiligheid te verbeteren en files te verminderen, met bijbehorende milieuvoordelen. De VVD wil deze vooruitgang niet in de weg staan. Wij willen het ontwikkelaars dan ook makkelijk maken om op onze wegen met dergelijke voertuigen te proefrijden, met een minimum aan al te belemmerende regels.
- De OV-chipkaart willen wij doorontwikkelen. Het zou bijvoorbeeld mogelijk moeten zijn om hiermee ook in de taxi te kunnen betalen. Innovaties zoals betalen met de smartphone of een met NFC uitgeruste pinpas willen we stimuleren en waar mogelijk uitrollen.
- Geweld tegen OV-personeel is onacceptabel. Wat ons betreft gaan op meer spoorwegstations de poortjes dicht. Voor mensen die hun handen niet thuis kunnen houden moet de mogelijkheid van een OV-verbod bestaan.

Wonen

De plek waar je thuiskomt na een dag hard werken, waar je ontspant en je geborgen voelt: of je je huis nou huurt of koopt, de VVD wil iedereen zekerheid en vrijheid bieden. In bredere zin is een gebalanceerde woningmarkt van groot belang. Het moet namelijk gemakkelijk zijn om een betaalbare woning te vinden die aansluit op je woonbehoeften, in een dorp of stad waar je je prettig voelt.

- Onder voorgaande kabinetten is de weg ingeslagen naar afbouw van de hypotheekrenteaftrek. De VVD heeft hieraan meegewerkt, omdat ook wij erkennen dat volledig behoud hiervan niet meer fiscaal verantwoord is. Wij zullen er echter voor waken dat de afbouw op verantwoorde wijze zal plaatsvinden, dat geen enkele hypotheekbezitter hierdoor in de problemen komt, en dat het kopen van een woning bereikbaar blijft voor zoveel mogelijk mensen.
- Huurders en verhuurders in de vrije sector moeten zelf kunnen afspreken welke huur en welke voorwaarden zij in het huurcontract willen opnemen. Als een verhuurder zijn of haar huis wil verhuren voor een vastgelegde periode van bijvoorbeeld vijf jaar, dan moet dit kunnen. Wij willen daarom meer vrijheid bieden in het verstarde huurrecht.
- Sociale huurwoningen zijn er voor de mensen die ze echt nodig hebben. Als je voor een sociale huurwoning in aanmerking komt, hoor je niet jarenlang op een wachtlijst te staan maar snel aan een huis te komen. Scheefwonen moet daarom structureel worden aangepakt, bijvoorbeeld door scheefwoners extra te laten betalen. Zo stimuleren wij de doorstroom van de sociale naar de vrije sector.
- Bouwvergunningen mogen geen melkkoe zijn voor gemeenten. Wij vinden dat bouwleges zo laag mogelijk moeten blijven, zodat huiseigenaren niet onnodig veel extra kosten hoeven te maken voor bijvoorbeeld het plaatsen van een dakkapel. Een verbouwing is immers al duur genoeg. Daarom willen wij dat de tarieven van bouwleges gemaximeerd kunnen worden.
- Kraken is een grove inbreuk op andermans eigendomsrecht. Het kan niet zo zijn dat gemeenten frivool omgaan met het kraakverbod, deze moet ten aller tijde gehandhaafd worden. Wat ons betreft wordt kraken gelijkgesteld aan inbraak, met bijbehorende strafmaat. Langdurige leegstand kan nooit gelden als excuus of verzachtende omstandigheid.

Volksgezondheid

Gezondheidszorg is in Nederland goed geregeld; sterker nog, we voeren al jarenlang de internationale ranglijsten aan. Iedereen heeft toegang tot dezelfde goede zorg, of het nou een simpel kuurtje bij de huisarts betreft, of een levensreddende operatie. Omdat de levensverwachting nog steeds gestaag toeneemt zal de druk op de zorg de komende jaren echter blijven toenemen. Het is zaak om kwaliteit, toegankelijkheid en kosten te blijven waarborgen.

- Hoewel over implementatiedetails altijd valt te discussiëren, staat wat betreft de VVD buiten kijf dat een marktgericht stelsel de beste manier is om de gezondheidszorg toekomstbestendig te houden. Concurrentie tussen marktpartijen drukt de kosten en houdt de kwaliteit hoog. De antwoorden op hedendaagse en toekomstige uitdagingen zullen eerder méér en niet minder markt inhouden. Verder is het belangrijk dat er prikkels zijn om de zorgconsumptie onder controle te houden; het eigen risico blijft dus behouden.
- Als liberalen gunnen wij iedereen zoveel mogelijk keuzevrijheid. Zo ook in de zorg. De zorgverzekeraars horen niet het laatste woord te hebben over waar de burger zijn zorg vandaan haalt, die keuze ligt wat ons betreft primair bij de patiënt. Daar waar dit extra kosten met zich meebrengt mag dit uiteraard in rekening gebracht worden.
- Om kosten te drukken werken sommige zorgverzekeraars en ziekenhuizen samen om dure geneesmiddelen collectief in te kopen. Op deze manier worden nu al miljoenenbesparingen gerealiseerd. De VVD wil een landelijke inkooporganisatie oprichten, onder te brengen bij het Ministerie van VWS. En door op te trekken met buurlanden kunnen nog verdere kostenbesparingen gerealiseerd worden.
- De VVD wil dat specialisten vaker als zelfstandige of georganiseerd in een maatschap te werk gaan. Ten opzichte van een dienstverband bij een ziekenhuis hebben zij hierdoor meer de handen vrij om zorg te leveren, waarmee de kwaliteit verbeterd wordt en wachttijden verminderd worden. Verder willen wij het aantal doorverwijzingen verminderen door eenvoudige medische taken vaker door de huisarts (mits gekwalificeerd) te laten verrichten.
- Nieuwe technieken op het gebied van preventie en genezing moeten alle ruimte krijgen. Bestaande belemmeringen op onderzoek naar en therapeutisch gebruik van stamcellen en gekweekte embryo's moeten opgeheven worden.
- Iedereen heeft recht op een waardig levenseinde. De euthanasiewetgeving willen wij niet beperken tot terminale zieken. 'Levensmoeheid' is – mits zorgvuldig uitgevoerd en wettelijk geregeld – een legitieme reden voor een voortijdig levenseinde.

Onderwijs en wetenschap

Door ons onderwijs zit Nederland vol slimme, creatieve, goed opgeleide mensen. Onze uitgangspositie is goed: we hebben leraren die vol passie en enthousiasme lesgeven, scholen die buiten de kaders kunnen en durven te denken en goed scorende leerlingen. Dat is ook wat we nodig hebben om voorbereid te zijn op de toekomst. Technologische vooruitgang zal door blijven gaan, beroepen zullen veranderen of verdwijnen, en andere banen komen ervoor in de plaats. Ons onderwijs moet daarom met de tijd mee blijven gaan en het beste uit innovatie te halen, zonder daarbij tekort te doen aan het aanleren van basisvaardigheden.

- De basis van het lesprogramma, zoals rekenen, taal en geschiedenis, moet op orde blijven. De rekentoets vinden wij momenteel echter geen toegevoegde waarde hebben. Daarnaast willen wij dat vaardigheden zoals programmeren en burgerschap een vaste plek in het onderwijs krijgen.
- De leerplicht wordt verlaagd naar de leeftijd van vier jaar. Nu al gaan veel kinderen vanaf vier jaar naar de basisschool. Leeftijdsgenoten die dat nu niet doen, kunnen achter gaan lopen. Dat willen we op deze manier voorkomen.
- Scholen kunnen meer vrijheid krijgen om een deel van het lesprogramma zelf in te vullen. Op deze manier kan een school in de grensregio er bijvoorbeeld voor kiezen om meer aandacht te besteden aan de Duitse taal. Andere scholen kunnen er juist weer voor kiezen om lessen in het Engels te verzorgen en zo een goede basis te leggen voor een internationale toekomst.
- Universiteiten en hogescholen moeten de vrijheid hebben om het curriculum naar eigen inzicht in te vullen, en daarmee diversiteit en innovatie stimuleren. Zij mogen daarbij ook zelf beslissingen maken over de studielast. Om een gewenst kwaliteitsniveau te handhaven, of om instroom van studenten voor bepaalde studies in de hand te houden, mogen onderwijsinstellingen selecteren aan de poort. Willekeur hierbij moeten we echter voorkomen: motivatie en talent horen leidend te zijn.
- Vrije toegang tot wetenschappelijke publicaties zorgt voor meer innovatie. Veel onderzoeken die universiteiten verrichten, kunnen interessant zijn voor start-ups of het midden- en kleinbedrijf maar zijn nu dikwijls niet goed toegankelijk. Wij willen daarom dat de resultaten van publiek gefinancierd onderzoek kosteloos beschikbaar worden gesteld.
- Er zijn meer investeringen van het bedrijfsleven in de wetenschap nodig. In vergelijking met andere landen loopt Nederland hierin te ver achter. Samenwerking tussen universiteiten en bedrijven moet vanzelfsprekender worden en beiden moeten elkaar makkelijker kunnen vinden.

Maatschappij, overheid en cultuur

We mogen met zijn allen best trots zijn om Nederlander te zijn. Wat Nederland Nederland maakt is, buiten de staatkundige definitie, eigenlijk iets ongrijpbaars. Het uit zich onder andere in onze cultuur: denk maar eens aan de muzikanten, architecten en andere kunstenaars die ons land wereldwijd op de kaart zetten. Of aan de musea en festivals waar zovelen van genieten. Onze normen, waarden en gebruiken horen hier ook bij. Zij maken van Nederland een open en tolerante samenleving. De wereld om ons heen is echter in constante beweging. Dit werpt vragen op over wat ons bindt en wat wij gezamenlijk zouden willen uitdragen.

- Kunst en cultuur hebben een belangrijke plaats in elk beschaafd land. Het stimuleert de zinnen, houdt de samenleving vitaal. Wij vinden in principe dat de culturele sector vraaggericht te werk gaat. Dat komt de binding met het publiek, ondernemerschap, en uiteindelijk het aantal mensen dat met cultuur in aanraking komt ten goede. Vele private stichtingen en andere instellingen leveren op deze manier al goed werk. Te grote afhankelijk van overheidssteun zien wij als ongewenst. Voordat overheden de portemonnee trekken moet goed beoordeeld worden of instellingen en individuen het cultuuraanbod merkbaar verrijken.
- Nederland kent een veelheid aan onderling verschillende regionale identiteiten. Deze uiten zich in unieke tradities, kunstvormen, en streektalen. Het zou zonde zijn als deze zouden verdwijnen. Initiatieven gericht op behoud en tentoonspreiding van regionale cultuur verdienen steun.
- Geloven of niet geloven is een persoonlijke zaak van iedere burger. De overheid hoort hier geen enkele rol in te spelen en mag geen enkele religie voortrekken. Daarom mogen er nooit subsidies verstrekt worden aan religieuze instellingen en activiteiten.
- Als liberalen onderschrijven wij Artikel 1 van de Grondwet. Discriminatie op welke grond dan ook is uit den boze. Geforceerde diversiteit in het bedrijfsleven en de publieke sector, bijvoorbeeld door opgelegde quota's, wijzen wij echter af. Overheidsinstellingen dienen hierin het goede voorbeeld te geven.
- Er is geen reden waarom er belastinggeld zou moeten gaan naar het uitzenden van puur entertainment op de NPO. De commerciële omroepen kunnen dat immers net zo goed, en wel uit eigen middelen. De publieke omroep zal focus moeten hebben op informatievoorziening, educatie en cultuur.
- Instellingen van de overheid en semi-overheid zijn, net zoals het bedrijfsleven, gebaat bij het kunnen aantrekken van de meest capabele mensen die zij kunnen. Het salarisplafond van 130% het premierssalaris (de Balkenendenorm) is hiervoor een belemmering en moet dan ook worden afgeschaft. Zolang het financieel te verantwoorden is, mag talent immers best wat kosten.